

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ

Матеріали
VI міжнародної науково-практичної конференції
«Соціалізація особистості
у сучасних соціокультурних контекстах»

Затверджено
редакційно-видавничою радою
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С.Сковороди
Протокол № 2 від 02.04.2015 р.

Харків 2015

Редакційна колегія:

Денисенко І.Д. – доктор філософських наук, професор

Куц Г.М. – доктор, політичних наук, професор

Півнева Л.М. – доктор політичних наук, професор

Радіонова І.О. – доктор філософських наук, професор

Роговський О.М. – доктор філософських наук, професор

Затверджено редакційно-видавничою радою

Харківського національного педагогічного

університету імені Г.С.Сковороди

Протокол № 2 від 02.04.2015 р.

Збірник складено за матеріалами VI міжнародної науково-практичної конференції: «Соціалізація особистості у сучасних соціокультурних контекстах», що проходила 15 травня 2015 року у Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С.Сковороди.

Видано за рахунок укладачів

Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції «Соціалізація особистості у сучасних соціокультурних контекстах». Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. – Харків: ХНПУ, 2015. – 136 с.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди, 2015

Крюков А.И. Политическая социализация как фактор взаимодействия власти и личности	58
Куц Г.М. Сутність та основні характеристики політичного дискурсу	60
Малявин Е.В. Особенности трансформации и институционализации современных партий в Украине.....	63
Поліщук І.О. Політична культура епохи постмодерну	64
Прокопчук Ю.С. Ідеологічна соціалізація як стабілізуючий чинник суспільного розвитку	66
Ревенко Н.Г. Партийна та виборча системи в Україні: суспільні очікування та політичні реалії.....	69
Савельєва Т.П. Політична комунікація у мережевому суспільстві	72

РОЗДІЛ III. «ДЕСОЦІАЛІЗАЦІЯ ТА РЕСОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ У СУСПІЛЬСТВІ, ЩО ТРАНСФОРМУЄТЬСЯ»

Борисенко Н.О. Основні стратегії ресоціалізації неповнолітніх у вітчизняній психолого-педагогічній практиці	74
Карпєєва Л.Ф., Пелішенко І.І. Ювенальна злочинність: соціологічний вимір	77
Крутий О.М., Лопатченко І.М. Соціально-екологічна модель особистісної соціалізації дітей сиріт.....	80
Марченко И.И. Воздействие происходящих перемен на социализацию личности	82
Пелішенко В.О. Особистість злочинника: визначення, типи, умови формування	85
Стрельнікова О.О. Волонтерська діяльність у сучасному українському суспільстві.....	88
Турко І.І. Вплив зовнішніх чинників на підстави виникнення трудових правовідносин	90
Чернова Л.Є. Фактори адаптації першокурсників до навчання у ВНЗ за сучасних умов розвитку українського суспільства	92

РОЗДІЛ IV. «РЕЛІГІЯ І ДУХОВНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ»

Гужва О.П. Буття та життєтворчість у соціокультурному контексті.....	96
Здоровенко В.В. Досвід розбудови соціального організму як мистецького твору	99
Кузнецов О.І. Духовний інтелект у вимірі духовного потенціалу особистості.....	102

Л.Ф. Карпєєва

Гімназія №109 імені Т.Г. Шевченка (м. Київ)

І.І. Пелішенко

Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

ЮВЕНАЛЬНА ЗЛОЧИННІСТЬ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР

Ювенальна злочинність посягає на моральні та соціально-політичні устої суспільства, загрожує особистій безпеці громадян та суспільства в цілому.

Злочинна поведінка має як внутрішні причини, викликані індивідуально-психологічними особливостями особистості, так і зовнішні. У першу чергу спеціалісти називають вплив соціального середовища та кримінальних авторитетів, вплив кримінальної субкультури, агресивні нахили, потяг до самоствердження, корисливі мотиви, але виникає питання, який з чинників відіграє головну роль у формуванні кримінальної поведінки, які фактори впливають на скоєння злочину.

Під кримінальною поведінкою молоді вважаються правопорушення та злочини, а протиправна поведінка дітей та молоді називається делінквентною. Особистісні якості підлітків мають свої вікові особливості разом з тим вони не завжди грають однакову роль у мотивації кримінальної поведінки. Серед типових проступків неповнолітніх виокремлюють лихослів'я, бійки з однолітками, бешкетування, порушення дисципліни в школі. Порушення адміністративних та правових норм підлітково-молодіжного середовища проявляється через дрібні крадіжки, здирництво, викрадення автотransпортних засобів, хуліганство. Ювенальна кримінальна поведінка включає в себе суспільно-небезпечні кримінальні діяння, які співвідносяться з нормами кримінального права (корисливі злочини, нанесення тілесних пошкоджень, зґвалтування, вбивство).

Актуальним науковим завданням є з'ясування детермінації мотивів ювенального злочинника. Мотиваційна сфера особистості представляє собою систему факторів, умов та засобів, мотивів, потреб, настанов та інших

соціально-психологічних явищ, в основу яких була покладена система факторів, які впливають на кримінальну мотивацію особистості [1, с. 158].

У своїй статті «Порівняльний аналіз факторної структури мотиваційної сфери особистості законослухняних та неповнолітніх правопорушників» Ю.А. Малюшина запропонувала порівняльний аналіз факторів, які впливають на особистість законослухняних підлітків та підлітків кримінальної спрямованості. Поведінку людини визначає цілий комплекс мотивів, серед яких домінує один, а інші слугують доповненням. Деякі вчені стверджують, що тип кримінальної особистості визначає мотив її поведінки. Аналіз Ю.А. Малюшиної показав якісну відмінність формування структури мотиваційної сфери законослухняних підлітків та підлітків з кримінальною поведінкою, вагу кожного з факторів у загальній структурі та індивідуальну суб'єктивність:

1. Головним фактором як для законослухняних так і для кримінальних підлітків є індивідуально-особистісний фактор. Підлітки з кримінальною спрямованістю характеризуються відсутністю волі, нечутливістю, безвідповідальністю. У законослухняних підлітків домінує воля, терпимість, чуткість, творча активність, друзів вони сприймають як цінність.

2. В обох групах є життєві смисли, які пов'язані з контролем «Я» та контролем життя, ціннісні орієнтації, які входять в структуру свідомості; тільки у правопорушників спостерігаються анти цінності, деструктивні особистісні смисли, а у законослухняних неповнолітніх превалюють цінності сім'ї, цінності свободи, щастя інших, високий локус контролю «Я», існують життєві цілі.

3. У поведінковому компоненті цих груп спостерігається різниця. У правопорушників переважають деструктивні стратегії та механізми психологічного захисту. У законослухняних підлітків існує механізм психологічного захисту як сублімація – проекція, раціоналізація, визнання.

4. В емоційному компоненті у правопорушників домінують неглибокі емоційні відношення, відсутність чуттєвих відносин, відчуженість, неприйняття

контролю над собою. У законослухняних неповнолітніх переважають: гедоністичні почуття, глибокі емоційні відношення [1, с. 158–159].

В умовах політичної, соціальної, економічної нестабільності широке поширення мають корисливі злочини, їх економічна складова очевидна. Почуття фінансової неспроможності може призвести до негативної деформації молоді особи. Під впливом відносної депривації у них формується схильність знаходити засоби отримання матеріальних благ не в активній трудовій діяльності, підвищенні рівня освіти та кваліфікації, а шукати більш «легкі», на перший погляд, засоби їх досягнення, в тому числі і злочинні [2, с. 61]. Соціологічні дослідження, які проводились на пострадянському просторі, підтверджують це твердження.

За даними білоруських соціологів, економічний характер (грабунки, розбої, вимагання, крадіжки та ін.) складала більш ніж 70% кримінальних злочинів, які були скоєні неповнолітніми [2, с. 61]. Білоруські соціологи також досліджували алкогольну складову ювенальної злочинності. На це питання відповідали підлітки, які були особисто знайомі з особами схильними до хуліганства та порушення суспільного порядку або були свідками протиправних дій та підготовки до них. На їх думку, головним фактором, який формує молодіжну злочинність у останнє десятиліття є вплив алкоголю та наркотичних речовин. Цей факт дозволяє зробити висновки, що причини та мотивація молодіжної злочинності, в порівнянні з дев'яностими роками, змінились [2, с. 61].

ЛІТЕРАТУРА

1. Малюшина Ю.А. Сравнительный анализ факторной структуры мотивационной сферы личности законопослушных и несовершеннолетних правонарушителей / Ю.А. Малюшина // Юридические записки. — 2013. — № 1. — С. 156—160.
2. Рубанов А.В. Девиантное поведение: проблемы и противодействие / А.В. Рубанов // Философия и социальные науки. — Минск : БГУ. — 2013. — № 3/4. — С. 58—62.